

สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
The Guidelines for Academic Administration of Schools in the Mae Salong Nai
Educational Development Network Group, Under Chiang Rai Primary
Educational Service Area Office 3

วิภาวรรณ กันธา¹ ไพโรภ รัตนชูวงศ์² ศิวภรณ์ สองแสน³
Viphawan Kantha¹, Pairop Ratanachuwong², Sivapron Songsaen³

(วันรับ 23 กุมภาพันธ์ 2567, 25 กรกฎาคม 2567, 11 เมษายน 2568)

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน 2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 9 คน ครูผู้สอน 108 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรทาร์ยามาเน่ จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตามลำดับ โดยได้นำเอาการบริหารของวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ กระบวนการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุง (Act) โดยผู้วิจัยสรุปผลเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กำหนด จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ จัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอก ปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามความถนัด และความสนใจของผู้เรียน 3) ด้านการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การกำหนดเกณฑ์การเรียนอย่างเป็นระบบ และหลากหลาย 4) ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การจัดทำ จัดหาสื่อ และนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) ด้านการนิเทศการศึกษา กำหนดเป้าหมายการนิเทศ ระยะเวลา และการจัดทำเครื่องมือการนิเทศ นำผลการนิเทศไปใช้ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนในเครือข่าย กลุ่มพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, vipmkru@gmail.com
Graduate Student, M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, em_pairop_r@crru.ac.th
Asst. Prof., M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, em_sivaporn_s@crru.ac.th
Asst. Prof., M.Ed. in Educational Administration, Faculty of Education. Chiang Rai Rajabhat University.

Abstract

This research studied the condition of academic administration of schools in the Mae Salong Nai Educational Development Network Group Under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3. The objectives were to: 1) study the condition of the academic administration in the network's schools 2) analyze the factors affecting academic administration in these schools. The sample group consisted of 117 participants, including 9 school principals and 108 teachers, determined using Taro Yamane's formula and selected through stratified random sampling. Data collection tools included questionnaires, interviews, and focus group discussions.

The findings revealed that the overall state of academic administration in the schools was at a high level. When considering each aspect, it was found that the school curriculum was at the highest level, followed by educational supervision, learning process, measurement and evaluation including credit transfer, and educational media and technology, respectively. The academic administration employed the PDCA quality cycle, which consists of four steps: 1) planning step (Plan) 2) action step (Do) 3) inspection step (Check) 4) improvement step (Act). The results in each category can be summarized as follows: 1) In terms of school curriculum, the curriculum was designed in alignment with the school's vision and goals, implemented at the classroom level, with teachers and educational personnel participating in curriculum and instructional design. 2) Learning process - Learning resources were provided both inside and outside the school, and teaching methods were adapted to students' abilities and interests. 3) Measurement, Evaluation, and Credit Transfer - Systematic and diverse assessment criteria were established 4) Educational Media and Technology - Educational media were developed and procured, and innovations and technology were integrated to enhance teaching and learning 5) Educational supervision - Supervision goals, timelines, and tools were established, with results applied for improvement and opportunities provided for professional learning exchange.

Keywords: Academic Administration, School Network, Mae Salong Nai Educational Development Network Group

บทนำ

การเตรียมการรับมือกับปัญหาและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คือ การศึกษา เพราะการศึกษาคือเครื่องมือหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร เป็นการเพิ่มต้นทุนให้กับประเทศ สร้างกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็งและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ประหยัด พิมพา, 2561) การดำเนินงานด้านวิชาการยังถือว่าการพัฒนาคุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังนั้นการบริหารงานวิชาการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพแก่ตัวผู้เรียน โรงเรียนจึงควรมีแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนและ การดำเนินการภายในโรงเรียน แนวทางบริหารงานด้านวิชาการจึงเป็นการวางแผนในการดำเนินงาน เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิชาการสามารถทำงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ หากงานด้านวิชาการมีจุดอ่อนหรือจุดบกพร่องก็จะสามารถทำให้การบริหารงานภายในโรงเรียนด้อยประสิทธิภาพลง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนรายบุคคล ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาเป็นผลมาจากความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญอันดับแรกแก่การดำเนินงานวิชาการให้เกิดประสิทธิผล

การบริหารงานวิชาการถือเป็นการกิจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเป็นลำดับแรก จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ หลักการ แนวทาง รวมถึงขอบข่ายงานวิชาการ รู้จักปัญหาที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ผลข้อมูลของการประเมินคุณภาพผู้เรียน พบว่าโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน เป็นโรงเรียนพื้นที่สูง ประชากรส่วนใหญ่เป็นชนเผ่าชาติพันธุ์ ซึ่งพบปัญหาพื้นฐานด้านการสื่อสารภาษาไทยอยู่ในระดับอ่อน เนื่องจากไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่หรือภาษาหลักในการสื่อสาร อันส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และผลการทดสอบระดับชาติประจำปีการศึกษา 2565 (O-NET) เปรียบเทียบระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าในภาพรวมคะแนนเฉลี่ย ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยรวมต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, 2565)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) หลักสูตรสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา โดยได้นำเอาการบริหารของวงจรคุณภาพ (PDCA) คือ กระบวนการที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) 4) ขั้นตอนการปรับปรุง (Act) ซึ่งกระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนนี้ จะปฏิบัติเป็นลูกโซ่คือปฏิบัติขั้นที่ 4 เสร็จก็จะเริ่มปฏิบัติ ซึ่งเป็นพื้นฐานกระบวนการในการบริหารจัดการองค์การ ที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลาย มาเพื่อเป็นแนวทางการบริหารวิชาการของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน
2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายการบริหาร พิทยา บวรวัฒนา (2556), จรุณี แก้วเอียน (2557), สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานของกลุ่มคนในองค์กรอย่างมีระบบ โดยการบริหารที่สำคัญคือการวางแผน การจัดองค์กร การนำและการควบคุม ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารการศึกษา อีระ รุญเจริญ (2557), กิตติมา ปรีดีติลล (2559) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการจัดการและประสานงาน การจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลการบริหารงบประมาณ และการบริหารเพื่อให้เห็นความสำคัญ ของการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกัน และมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลลัพธ์เชิงบวกในการเรียนการสอน รวมถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน

3. การบริหารงานวิชาการ อภิชาติ พุ่มพวง (2559) กล่าวว่า เป็นภารกิจหลักของผู้บริหาร สถานศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัดก็ต่อเมื่อผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการจึงถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดในสถานศึกษาผู้บริหารจะต้องใส่ใจและตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตัวเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ พัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือจากชุมชน สังคม ซึ่งจะนำความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด

4. แนวทางการบริหารงานวิชาการ จรุณี แก้วเอียน (2556) การบริหารงานวิชาการซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักในการทำงานโดยเฉพาะหลักการ บริหารงานวิชาการเป็นแนวคิด เพื่อปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการจำเป็นต้องมีหลักการที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หลักประหยัด

5. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ปาริฉัตร โชติจันทร์ (2560), รัชนิย สีสะวงษ์ (2558), เกตกนก สวคำข้าว (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการสร้าง การนำไปใช้ การประเมิน และการปรับปรุงหลักสูตร เป็นการทำงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู โดยเริ่มจากจัดให้มีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร จัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียน ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความเห็นชอบหลักสูตร และมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และรายงานผลให้สำนักเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

6. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อภิชาติ พุ่มพวง (2559), เกตกนก สวคำข้าว (2561), จิราวัฒน์ กระจ่างดี (2562) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูในการจัดทำแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการบริหารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และการอำนวยความสะดวกให้แก่ครูเพื่อให้เกิดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การส่งเสริมให้ครูปรับกระบวนการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เทคนิควิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา โดยต้องนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริง

7. การวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน จิตติมา วรรณศรี (2557), สารินทร์ เอี่ยมครอง (2561) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมครูให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริงต่อเนื่อง มี

เครื่องมือการวัดที่มีมาตรฐานเชื่อถือได้ เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนมีเป้าหมายเพื่อประเมินของการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยมีการใช้เครื่องมือหรือวิธีการที่หลากหลาย เพื่อวัดระดับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และวัตถุประสงค์ นั้น

8. การนิเทศการศึกษา ปาริฉัตร โชติจันทร์ (2560), เกตนก สวคำข้าว (2561), จิรารัตน์ กระจ่างดี (2562) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้ โดยใช้ข้อมูลและทรัพยากรเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในโรงเรียนนิเทศการสอน ส่งผลให้มีการรับรู้และทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการ โดยมีการจัดทำแผนการพัฒนานิเทศ มีการนิเทศตามหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง และเป็นมิตร

9. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2555), รัชนิย สีหะวงษ์ (2558), อภิชา พุ่มพวง (2559) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาสื่อ และเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการบวนการเรียนการสอน สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ กระบวนการที่มุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการสนับสนุนและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระบบการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

10. วงจรคุณภาพ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2554), เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2557) ได้ให้ความหมายคล้ายกันโดยสรุปได้ว่า หมายถึง ระบบการบริหารที่มีคุณภาพ เป็นที่รู้จักแพร่หลายระบบหนึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบหรือประเมินผล (Check) การนำผลการประเมินย้อนกลับไปปรับปรุงแก้ไขการทำงาน (Action) การใช้วงจรคุณภาพต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจรหมุนเวียนไปไม่หยุดหย่อน

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารและการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA) ดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา เป็นงานที่สามารถกำหนดบทบาทการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ที่กล่าวมามี 5 ด้านประกอบด้วย ด้านหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งในการจัดการบริหารงานในแต่ละด้านจะต้องมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปในการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน โดยกิจกรรมในแต่ละด้านจะต้องมีกระบวนการในการบริหารโดยอาศัยหลักการ การทำงานของวงจรคุณภาพ (PDCA) มาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานตามเกณฑ์ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ในการศึกษาครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. ประชากรและตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูผู้สอนจำนวน 154 คน รวมทั้งสิ้น 167 คนโดยคำนวณกลุ่ม

ตัวอย่างด้วยสุทธาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 9 คน ครูผู้สอน 108 คน รวมทั้งสิ้น 117 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์เอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 แบบสอบถาม จำแนกออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการ มีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รายละเอียดการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

1) ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร

2) สร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและข้อคำถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

3) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมของข้อคำถามรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม มีเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนข้อคำถามแต่ละข้อมีความสอดคล้องหรือไม่ ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้องให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจให้คะแนน 0

เห็นว่าไม่สอดคล้องให้คะแนน -1

$$\text{สูตรการหาค่า IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับจุดประสงค์

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

พิจารณาค่า IOC ข้อคำถามมีค่าตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องเหมาะสมกับนิยามเชิงปฏิบัติการ หลังจากได้ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของ

ผู้เชี่ยวชาญแล้วนั้น ผู้ศึกษาได้นำข้อคำถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น IOC 0.902 เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

โดยผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยประเมินระดับของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากเกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.51-5.00 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 แปลความว่าสภาพการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นนี้ มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนี้ (1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน พิจารณาจากการดำรงตำแหน่ง ไม่น้อย กว่า 3 ปี (2) หัวหน้างานวิชาการโรงเรียน จำนวน 3 คน พิจารณาจากการดำรงตำแหน่ง ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- 3.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ
- 3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ

4. การจัดทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารงานวิชาการ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษา แม่ฮ่องสอนใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการเสนอสภาพการบริหารงานวิชาการ จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เกณฑ์การพิจารณาไม่ได้เป็นประชากรและ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

2) หัวหน้างานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

3) ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม โดยประเด็นข้อคำถามการสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการสนทนาตามกรอบ คือ สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบความเรียง

3. การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษารูปแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2) ร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารวิชาการ

3) นำร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของภาษาและความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่ม

4) นำร่างสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มาจัดทำร่างการสนทนากลุ่มโดยใช้หลักการบริหาร ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) PLAN (P) = การวางแผน DO (D) = ปฏิบัติ CHECK (C) = ตรวจสอบ ACT (A) = ปรับปรุง

5) นำคำแนะนำสภาพการพัฒนาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปสภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 และนำเสนอในรูปแบบเป็นความเรียง

4. การจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เกี่ยวกับสภาพการบริหารวิชาการ และนำเสนอในรูปแบบความเรียง

ภาพที่ 1 รูปภาพแสดงสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สองใน

ที่มา: การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายการศึกษาแม่สองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด 117 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหารสถานศึกษา	7	6.0
รักษาการในตำแหน่ง	2	1.7
ผู้อำนวยการ		
หัวหน้างานวิชาการ	7	6.0
ครู	101	86.3
รวม	117	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งตำแหน่งครู จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 86.3 รองลงมาผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 และหัวหน้างานวิชาการ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.48	มากที่สุด	1
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้	4.50	0.50	มาก	3
3. ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.49	0.49	มาก	4
4. ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.49	0.52	มาก	5
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.52	0.51	มากที่สุด	2
ภาพรวม	4.50	0.47	มาก	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นลำดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.51) ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.50) ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.49) และด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.52)

ขั้นตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ดังนี้

ปัจจัยภายใน (2S4M)

1. ด้านโครงสร้างและนโยบายของสถานศึกษา (Structure: S1)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการวางแผนในการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานวางแผน กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบริบทของโรงเรียน

จุดอ่อน (Weaknesses) สถานศึกษาขาดอบรมพัฒนาองค์ความรู้ให้กับครูในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามความต้องการสาระการเรียนรู้

2. ด้านบริการและผลผลิต (Products and Service: S2)

จุดแข็ง (Strengths) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน มีการวางแผน กำหนดปฏิทินการนิเทศภายในไว้อย่างชัดเจน มีการปฏิบัติตามแผน และปฏิทินการนิเทศภายใน มีการกำกับ ติดตาม กระบวนการนิเทศภายในเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปผลการนิเทศภายใน นำมาปรับปรุง พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของครู การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา

จุดอ่อน (Weaknesses) ด้วยบริบทของโรงเรียนนักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเป็นชาติพันธุ์ ดังนั้นการสื่อสารภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก ทำให้การจัดการเรียนรู้ ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3. ด้านบุคลากร (Man: M1)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพบุคลากรโดยมีจัดทำแผนในพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาอาชีพโดยการร่วมศึกษาดูงาน การอบรมเกี่ยวกับทั้งด้านการสอนงานที่ได้รับมอบหมาย และการอบรมมีการจัดการเรียนการสอนที่อย่างหลากหลาย

จุดอ่อน (Weaknesses) สถานศึกษามีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตรงตามวิชาเอก จึงใช้กระบวนการอบรมและพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่ครู

4. ด้านประสิทธิภาพทางการเงิน (Money: M2)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษาได้มีการจัดสรรงบประมาณที่มุ่งพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเป็นอันดับแรก มีการเบิกจ่ายงบประมาณด้านวิชาการเป็นไปตามแผนงบประมาณประจำปี และมีการจัดทำแผนการใช้งบประมาณที่เหมาะสม สถานศึกษามีฝ่ายงานบริหารงบประมาณ ในการบริหารทรัพยากรตามแผนปฏิบัติงานประจำปี

จุดอ่อน (Weaknesses) โรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรรด้านงบประมาณน้อย ทำให้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากภาครัฐไม่เพียงพอ ขาดการระดมทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอก

5. ด้านวัสดุทรัพยากร(Material: M3)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนจัดทำบัญชีพัสดุและครุภัณฑ์ มีห้องจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัย มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และลงทะเบียนวัสดุอุปกรณ์ ติดตามการใช้วัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด พร้อมทั้งมีการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานตลอดเวลา

จุดอ่อน (Weaknesses) งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน การนำสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4)

จุดแข็ง (Strengths) สถานศึกษามีการบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูได้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมิน และร่วมปรับปรุงพัฒนา โดยครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการบริหารงานวิชาการ ร่วมกันวางแผนและแนวปฏิบัติของงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

จุดอ่อน (Weaknesses) โครงการ กิจกรรม ยังขาดการนำผลการเสนอแนะไปปรับใช้

ปัจจัยภายนอก (STEP)

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors : S)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษามีการจัดการศึกษาโดยใช้การเข้าถึงครอบครัวและการประสานงานความร่วมมือผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมในชุมชน ให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ กับผู้ปกครอง ทำให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

อุปสรรค (Threats) นักเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนเป็นชาติพันธุ์ ดังนั้นการสื่อสารภาษาไทยเป็นเรื่องที่ยากลำบากมาก อีกทั้งคนในชุมชนมีวัฒนธรรมในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาจีนเป็นหลัก จึงทำให้ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาไทยเท่าที่ควร

2. ด้านเทคโนโลยี (Technological Factors : T)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษามีการใช้สื่อและเทคโนโลยี ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ศึกษาหาความรู้ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัย และเปิดโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีสืบค้น ค้นคว้า ข้อมูล เนื้อหาบทเรียน ต่าง ๆ

อุปสรรค (Threats) ด้วยงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดทำให้อุปกรณ์ด้านเทคโนโลยี ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และครูรุ่นเก่ายังขาดความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยี และนักเรียนบางคนขาดการควบคุมในการใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมที่ถูกต้องและปลอดภัย

3. ด้านเศรษฐกิจ(Economic Factors : E)

โอกาส (Opportunities) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ทำให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เพื่ออนาคตจะได้มีอาชีพและช่วยเหลือครอบครัว จึงส่งเสริมสนับสนุนด้านการเรียนเพิ่มมากขึ้น

อุปสรรค (Threats) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพที่ไม่มั่นคง ครอบครัวหย่าร้าง และต้องย้ายที่อยู่เพื่อประกอบอาชีพบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนขาดเรียนบ่อย บางส่วนต้องอยู่กับญาติพี่น้อง ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

4. ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors : P)

โอกาส (Opportunities) สถานศึกษาได้นำแนวทางและกรอบที่กำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยมีการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษา มีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตาม แผนงานโครงการ และประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน ภายนอก รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

อุปสรรค (Threats) การบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 งาน ต้องดำเนินงานตามระเบียบ และข้อกำหนด และผ่านกระบวนการหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้า ในบางโครงการ และบางกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็นที่ตอบแล้วนำเสนอในรูปแบบความเรียง เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา แม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ครอบคลุมเนื้อหาขอบข่ายงาน ด้านการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรของสถานศึกษา 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านสื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา 5) ด้านการนิเทศการศึกษา โดยใช้การบริหารด้วยวงจรคุณภาพ PDCA และได้รับคำแนะนำสรุปแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษา มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน มีการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในระดับชั้นเรียน โดยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษานำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนปัจจัยหนุนการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้านงานวิชาการ ขั้นการตรวจสอบ (Check) การกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจุดเน้นของหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและบริบทของโรงเรียน ขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) สถานศึกษานำผลจากการนิเทศติดตาม จากการนิเทศมาร่วมกันวางแผนปรับปรุง คุณภาพบุคลากรโดยมีจัดทำแผนในพัฒนาบุคลากร เข้ารับการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษานำสื่อการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงประจักษ์และต้องจัดการเรียนการสอนเน้นการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนและการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนโดยมีการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียน ขั้นการตรวจสอบ (Check) สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมโดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆขั้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) สถานศึกษานำผลการนิเทศปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนให้มีรูปแบบที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เน้นการเรียนรู้อิงจากประสบการณ์จริง เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานภายนอก สร้างเครือข่ายการเรียนรู้อื่นๆร่วมกับชุมชน

3. ด้านการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษา กำหนดและจัดทำแผนการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนและ กิจกรรมการเรียนรู้ตามบริบทของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูมีองค์ความรู้ด้านวัดและประเมินผล และการเทียบโอนความรู้ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาดำเนินการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงโดยมีความหลากหลายสอดคล้องหลักสูตรแกนกลางมีการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมิน ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ข้อมูลวัดผล จัดทำแบบวัดผลประเมิน การเทียบโอนผลการเรียนขั้นการตรวจสอบ (Check) มีการตรวจสอบระหว่างปฏิบัติการ ปรับปรุงแก้ไขให้มีความสอดคล้องของเครื่องมือวัดผล

ประเมินผล วิธีการวัดผลประเมินผล มีการตรวจสอบความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา อบรมความรู้ในการเทียบโอนความรู้และผลการเรียนรู้ต่อเนื่องขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) นำข้อมูลจากการปฏิบัติไปปรับปรุงแก้ไข เครื่องมือวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง และพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน

4. ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษาวางแผนกำหนดจัดสรรงบประมาณการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดโครงการ แผนงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ในแผนปฏิบัติการประจำปีในการผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างพอเพียงต่อผู้เรียน และมีการสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมภายในโรงเรียน เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ทันสมัยขึ้นการตรวจสอบ (Check) สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม การผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) มีการนำผลการนิเทศ ติดตามและการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการใช้นวัตกรรม ฯ เพื่อการเรียนรู้และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างน้อยปีละครั้ง

5. ด้านการนิเทศการศึกษา ขั้นการวางแผน (Plan) สถานศึกษากำหนดเป้าหมายการนิเทศ จัดลำดับความสำคัญของการนิเทศ วางแผนการนิเทศ จัดทำปฏิทินการนิเทศ เครื่องมือการนิเทศที่ครอบคลุมกับภารกิจงานของสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา และจัดมีการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาให้กับครูและบุคลากรของสถานศึกษาสถานศึกษาจัดระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน อย่างสม่ำเสมอ ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) สถานศึกษาจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสพการณ์การนิเทศภายในร่วมกับสถานศึกษาอื่นและจัดการนิเทศการเรียนการสอนโดยเน้นการนิเทศช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตรขึ้นการตรวจสอบ (Check) ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอขึ้นการปรับปรุงแก้ไข (Act) นำผลการนิเทศ ติดตาม มาปรับปรุงและการวางแผนการนิเทศอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงเครื่องมือการนิเทศ และการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การอภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้ศึกษามีข้อค้นพบและประเด็นที่น่าสนใจ ซึ่งจะขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การบริหารงานวิชาการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการจัดสรรเวลาและเนื้อหาการเรียนการสอนของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมมีความยืดหยุ่น และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน บุคลากรที่มีความรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนโดยการจัดหน่วย เนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด ความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธวัช เทียบปาน (2561) ได้ศึกษาการ

พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีวางแผนการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน โดยมีส่วนรวมความต้องการจากความสนใจของผู้เรียน และมีการประเมินการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และมีการส่งเสริม สนับสนุนจัดทำแผนระบบการนิเทศและประเมินงานวิชาการและการเรียนการสอนในมีการส่งเสริมและพัฒนาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักร พรสุภาพ (2559) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาด้านการพัฒนา สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี มีสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก

2. วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มี 2 ด้าน ได้แก่

ด้านหลักสูตรของสถานศึกษา สถานศึกษายังขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน จึงทำให้การพัฒนาด้านหลักสูตรสถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิศักดิ์ อาษา (2554) ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก และสอดคล้องกับ กุสธร ดอนแก้ว (2562) ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการโรงเรียนบน พื้นที่สูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับความหมายของ หลักสูตร คือโครงการและเนื้อหากิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ทัศนคติและ พฤติกรรมต่าง ๆ อันพึงปรารถนาของสังคมนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็น สุข โดยที่แผนงานหรือโครงการนั้น ๆ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สมบูรณ์ มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนมีการกำหนด เนื้อหาสาระ ประสิทธิภาพที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีการนำแผนงานหรือ โครงการนั้นนำไปปฏิบัติในสถาบันการศึกษาจึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และสามารถวัดผล ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับ อำนาจ เมืองเปรม และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าบางแม่จัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ครูมีสื่อให้พร้อมใช้งาน และจัดหาสื่อให้ครูได้ใช้ตรงกลุ่มสาระ การเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน มีการนิเทศ ติดตาม การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต ให้ครอบคลุมภายในโรงเรียนเพื่อเป็นศูนย์ การเรียนรู้ที่ทันสมัย และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากร ทางการศึกษา ในด้านของการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา อย่างน้อยปีละครั้ง จัดสรรงบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีในการเรียนรู้ อย่างพอเพียง และจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นสื่อ นวัตกรรมของโรงเรียนพื้นที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สารินทร์ เอี่ยมครอง (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัย พบว่า สถานศึกษาควรจัดทำโครงการเกี่ยวกับการจัดหา ผลิตและพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สนับสนุนให้ครูจัดหา และผลิตสื่อ นวัตกรรมให้ตรงตามจุดประสงค์และเนื้อหาการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

3. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนพื้นที่สูง รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอบรมความรู้ในด้านการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น และการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียน อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ต้องปลูกฝังพร้อมทั้งสร้างความตระหนักถึง ความสำคัญและวางนโยบายเกี่ยวกับการประเมินตามสภาพจริงของครูโดยการให้ความรู้ความเข้าใจ แก่ครูผู้สอน ด้วยการจัดอบรม ประชุม สัมมนา เชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกันหาแนวทางในการ พัฒนาการประเมินตามสภาพจริงของครู ก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อกระบวนการ จัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน และเกิดประสิทธิผลอันสูงสุดต่อผู้เรียน

ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษามีการกำหนดการนิเทศในสถานศึกษาอย่างชัดเจน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จากต้นสังกัด จัดนิเทศการการแลกเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และสถานศึกษาอื่น อย่างเป็นกัลยาณมิตรแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ควรมีการสนับสนุน เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน และหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศงานวิชาการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสารินทร์ เอี่ยมครอง (2560) ที่ศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาควรจัดทำเอกสารคู่มือการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการอ้างอิง ศึกษาเอกสารข้อมูลและ ศึกษาดูงานด้านการ จัดระบบการนิเทศภายใน จัดให้มีการเผยแพร่เอกสารระบบการนิเทศลงใน อินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาบางแห่งขาดการจัดทำ คู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน อีกทั้งขาดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในการจัดระบบการนิเทศกับสถานศึกษาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางได้ ดังนี้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัด สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูในการใช้นวัตกรรม เพื่อการเรียนรู้และจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดจัดสรรงบประมาณการดำเนินงาน กำหนดนโยบายในการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี นวัตกรรม ที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดโครงการ แผนงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และเทคโนโลยี ในแผนปฏิบัติการประจำปีในการ

ผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างพอเพียงต่อผู้เรียน และมีการสำรวจความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษา

2. จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งนี้

2.1 หน่วยงานต้นสังกัด นิเทศติดตาม การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่อง โดยเน้นการนิเทศแบบมีส่วนร่วม เน้นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดการนิเทศภายใน แบบกัลยาณมิตร จัดอบรมสร้างองค์ความรู้ พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน และร่วมนิเทศกับหน่วยงานภายนอก

3. จากผลการศึกษาแนวทางการบริหารวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นำผลการวิจัยไปใช้ในครั้งนี้

3.1 หน่วยงานต้นสังกัด ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาพหุปัญญารายบุคคล โดยมีเครื่องมือคัดกรอง/สำรวจวัดแวว ความสามารถ ความถนัด สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างทางพหุปัญญาของผู้เรียน

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และ ท้องถิ่นโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการด้านงานวิชาการและพัฒนาจุดแข็งของสถานศึกษาให้มีเอกลักษณ์ สร้างความไว้วางใจต่อผู้ปกครองและชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลที่หลากหลายให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรแกนกลาง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผล อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน และบริบทของโรงเรียนพื้นที่สูง รวมไปถึงการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนา อบรมความรู้ในด้านการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียน

2. ควรศึกษาเพิ่มเติมการจัดกิจกรรมสอนเสริมทั้งในและนอกชั่วโมงเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านการเรียนของผู้เรียนในรูปแบบอื่น ๆ

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกที่หลากหลาย และการนำผลการนิเทศติดตามนำผลไปใช้

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา ปรีดีติลก. (2559). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). อักษราพิพัฒน์.
- กุลธร ดอนแก้ว. (2562). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนบนพื้นที่สูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เกตกนก สวยคำขาว. (2561). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนราชินีบูรณะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ขวัญข้าว ชุ่มเกษรกุลกิจ. (2559). *แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จักร พรสุภาพ. (2559). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอสะเมิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรณี แก้วเย็น. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. ชานเมืองการพิมพ์.
- จิตติมา วรรณศรี. (2557). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- จิรารัตน์ กระจำนดี. (2562). การศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสในอำเภอยะนวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ธีรศักดิ์ อาษา. (2554). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, สาขา การบริหารการศึกษา). คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) (พิมพ์ครั้งที่ 8). ข้าวฟ่าง.
- ประหยัด พิมพ์. (2561). การศึกษาไทยในปัจจุบัน. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ร้อยเอ็ด, 7(1), 242–249. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/article/download/197302/137274/597043>
- ปาริฉัตร โชติขันธ. (2560). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2555). การบริหารงานวิชาการ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2556). รัฐประศาสนศาสตร์: ทฤษฎีและแนวการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ เมืองเปรม, ไพโรจน์ รัตนชูวงศ์, และสุวดี อุปปินใจ. (2566). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียนบ้านป่าบงแม่จัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วารสารครุศาสตร์วิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 8(3), 185–208.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2557). การจัดการคุณภาพ: จาก TQC ถึง TQM ISO9000 และการประกันคุณภาพ. บพิธการพิมพ์.
- รัชนิย สีหะวงศ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษากลุ่ม เครือข่ายวังสมบูรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์.
- สมศักดิ์ สันธะเวช. (2554). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. (2565). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี บประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานฯ.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). คู่มือการปฏิบัติงานของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา รักษาในตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อภิชา พุ่มพวง. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.